

Maži sutvėrimai – didelė grėsmė

Nuo seno dažnas lietuvis grįžęs iš miško ant kūno aptikdavo prisisiurbusių erkių. Tačiau niekam nekildavo minčių, kad kartu su šiuo parazitu parsineštų ir Laimo ligą ar erkinį encefalitą. Kodėl apie šių ligų pavojų kasmet kalbama vis daugiau?

Erkių veiklos sezonas trunka nuo kovo iki lapkričio ar net gruodžio mėnesio. Erkė gali išlikti aktyvi iki 5 laipsnių šilumos.

Erkė minta tik krauju ir „įsisegusi“ gali jį siurbti iki savaitės. Kartą per metus pasimaitinusios erkės be maisto gali išgyventi iki sezono pabaigos, o gyvena jos 3–4 metus.

Alkana erkė aukos dažniausiai tyko ant augalų (nepakildama nuo žemės aukščiau kaip 1–1,5 m). Besisiurbdama į odą, erkė išleidžia lašelį seilių, kuriose yra kraujo krešėjimą mažinančių, nuskausminančių ir cementinį kamštį formuojančių medžiagų, todėl įsisiurbimas būna neskausmingas ir nejaučiamas. Erkės renkasi kuo minkštesnę ir švelnesnę odos vietą, kur gausu kraujagyslių, kad galėtų lengviau įsisegti ir siurbti kraują. Dažniausiai aptinkamos pažastyse, kirkšnyse, už ausų, ant pilvo ar sėdmenų.

Erkių į namus gali parnešti lauke palakstęs šuo. Jeigu ji jau įsisiurbusi augintiniam, nukritusi antrąsyk neįsisiurbs žmogui. Tačiau jei šuo erkę parnešė ant kailio ir ši nukrito kambaryje, yra pavojus, kad ji įsisiurbs. Paprastai kambario temperatūroje erkės ilgai neišgyvena.

Erkės įkandimo pasekmės gali būti nepavydėtinos. Šie kraujasiurbiai platina sunkias ligas. Lietuvoje dažniausiai registruojamos dvi – Laimo liga ir erkinis encefalitas.

Erkinis encefalitas

Erkinis encefalitas – tai centrinės nervų sistemos liga, kurią sukelia erkinio encefalito virusas, taip pat šiai ligai būdingi ir liekamieji reiškiniai. Šį virusą užkrėsta erkė gali perduoti žmogui įkandimo metu.

Šia liga užsikrėsti taip pat galima, vartojant termiškai neapdorotą pieną ar jo produktus.

Žmogus, užsikrėtęs erkinio encefalito virusu, praėjus dviems ar trimis savaitėms po erkės įkandimo, gali pajusti panašius į gripo simptomus. Dažniausiai atsiranda galvos skausmas, nedidelis karščiavimas, maudžia kūną. Šie simptomai trunka apie savaitę. Po to dauguma žmonių pasijunta geriau. Kas trečiam užkrėstam asmeniui virusas gali išplisti, pasiekti smegenų dangalus ir smegenis. Antroji erkinio encefalito banga pasireiškia karščiavimu, stipriu galvos skausmu, vėmimu, galvos svaigimu, šaltkrėčiu, sąmonės sutrikimu. Atsiradus tokiems požymiams, reikia nedelsiant kreiptis į gydytoją

Laimo liga

Laimo ligą, kitaip vadinamą – boreliozę, sukelia bakterijos, kurios aptinkamos erkių virškinimo trakto. Nustatyta kad apie 30 procentų erkių yra borelijų nešiotojos. Tačiau nežiūrint tokio didelio apkrėstumo, pavojus susirgti po pavienės erkės įkandimo nėra didelis. Kasmet borelioze Lietuvoje žmogus Laimo liga užsikrečia, kai erkė siurbdama kraują, į žaizdą suleidžia skysčius, kuriose yra šios ligos sukėlėjų. Būdingiausias Laimo ligos simptomas yra odos bėrimas, kuris atsiranda praėjus 1-4 savaitėms įkandimo vietoje. Bėrimas yra didesnis nei 5 cm diametro ir plinta toliau. Rečiau pasireiškia nervų sistemos, sąnarių, širdies ir kraujagyslių sistemos pažeidimo simptomai. Persirgus Laimo liga, imunitetas neįgyjamas, ir žmogus šia liga gali susirgti pakartotinai. Kol kas vakcinacijos prieš Laimo ligą nėra. Todėl norint išvengti šios ligos labai svarbios erkių gausą mažinančios bei individualios apsaugos nuo erkių priemonės.

Karas erkėms

Sveikatos priežiūros specialistai kasmet vis kartoja, kad norint išvengti erkių platinamų ligų, reikia skiepytis. Pilnai vakcinacijai reikia trijų dozių. Vakcinos gamintojai nurodo, kad vakcinų efektyvumas siekia 98 proc .

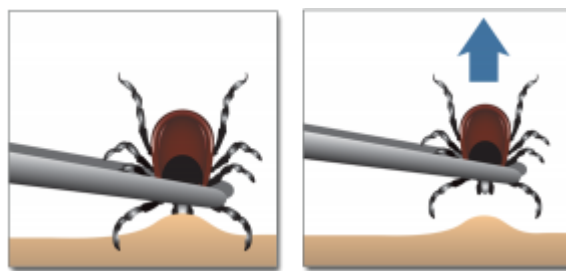
Pastebėjus erkę ant savo kūno, ją būtina kuo skubiau šalinti. Neteisinga nuomonė, kad prieš traukiant erkę, ją reikia sutepti riebalinėmis ar alkoholio turinčiomis medžiagomis.

Erkė traukiama sausa, staigiu judesiu. Tirti jos nepatartina. Net ir tas faktas, kad erkė buvo užsikrėtusi ligos sukėlėju, visiškai neįrodo, kad užsikrėtė ir nukentėjusysis. Galiausiai, jei ir užkrėtė, tam atvejui jokios prevencijos nėra. Reikia stebėti savijautą ir įkandimo vietą apie mėnesį. Atsiradus simptomams, būtina kreiptis į gydytoją ir būtinai pasakyti, kada erkė buvo įsisiurbusi. Kad poilsio gamtoje netrikdytų erkės, reikia nuo jų saugotis. Labai patikimas apsisaugojimo būdas – tinkami drabužiai ir repelentai. Einant į mišką, reikėtų apsivilkti šviesiais drabužiais: viršutinė aprangos dalis turėtų būti ilgomis rankovėmis, kurių rankogaliai gerai priglustų prie riešo; kelnų klešnių apačia taip pat turėtų būti gerai prigludusi prie kūno. Galvą patartina apsirišti skarele arba užsidėti gerai priglundančią kepurę. Grįžus iš vietų, kur gali būti erkių, reikėtų atidžiai apžiūrėti kūną, o dėvėtus drabužius palikti negyvenamoje patalpoje.

Ką daryti jei erkė įsisiurbė?

Pastebėjus įsisiurbusią erkę, reikia kuo skubiau ją ištraukti:

- Prieš traukdami nenaudokite riebalų ar kitų medžiagų – pašaliniai dirgikliai suintensyvina erkės mitybą.
- Pincetu sučiupkite erkę kuo arčiau odos, už galvutės nespaudžiant pilvelio. Traukdami pincetu erkės nesukiokite į visas puses, o traukite staigiu judesiu atgal.

- Erkės turi mažų kabliukų, kurių pagalba įsitvirtina odoje, todėl pašalinus erkę, jis gali likti odoje. Pašalinus erkę, įkandimo vietą dezinfekuokite.
- Įsiminkite ar užsirašykite datą, kada įsisiurbusi erkė buvo pastebėta ir stebėkite įkandimo vietą.
- Pastebėjus raudoną dėmę (eritemą) ar pasireiškus simptomams panašioms į gripą, kuo skubiau kreipkitės į savo asmens gydytoją.

Keletas naudingų pasiūlymų, kaip namų sąlygomis pasigaminti natūralių priemonių, apsaugančių nuo erkių

Gvazdikėlių aliejus

20 vnt. gvazdikėlių (iš prieskonių skyriaus) sumaišome su 1,5 šaukšto bet kokio augalinio aliejaus ir paliekame 10 dienų stovėti. Tokiu aliejumi tepame atviras kūno dalis. Tai turėtų atsargiai daryti nėščiosios, alergiški žmonės ir maži vaikai.

Arbatmedžio aliejus

10 eterinio arbatmedžių aliejaus lašų sumaišome su 50 ml vandens ir supilame į purškiamą flakoną. Gerai sukratome ir apipurškiame atviras kūno vietas bei drabužius.

Actas

Į butelį įpilame 1 dalį acto, 1 dalį vandens, įlašiname 10 lašų eterinio eukaliptų ar pipirmėčių aliejaus. Gautą purškalą naudojame kas kelias valandas.

Būkite sveiki!

Pagal „erkes.lt“

Visuomenės sveikatos priežiūros specialistė Svetlana Lemkienė